www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 136. — Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 12. червня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 136. — Jersey City, N. J., Tuesday, June 12, 1923. — THREE CENTS

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ПРЕДКЛАДАЄ ПЛЯН НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ КОПАЛЕНЬ УГЛЯ

ВАШИНГТОН, 10. червня. — Маюнерська юнія „Де Юнайтед Майн Воркерс оф Америка" предложила федеральній вугленій комісії, що збирає факти про вугленій промисел, проєкт перебрання копалень твердого вугля на власність держави.

Після сього пляну федеральний скарб мавби заплатити протягом 50 літ всім шеренгам їх вкладки з доданием 6 процентів приходу та перебрати заряд копалянями на спілку з представниками публики та майнерів.

АГІТАЦІЯ ГАРДИНГА ЗА УЧАСТЮ В МЕЖИДЕРЖАВНІМ СУДІ

МИЛФОРД, Делавер, 9. червня. — Президент Гардинг виголосив перед клюбом молодих републиканців в Вилмингтоні промову, в котрій доказував, що Америка мусить приступити до межидержавного суду при Лізі Народів, коли хоче не допустити до загальної анархії в світ.

УЗБРОЄНІ ЛОДКИ ПРОТИ ПАЧКАРІВ ГОРІВКИ

НЮ ЙОРК, 10. червня. — Здовж побережа стейту Ню Джерзі появилися нові лодки прогибіційного уряду, узброєні проти пачкарів горівки як проти ворога. Лодки мають гармати кількох калібрів.

Вчора вжито їх проти двох кораблів. Прогибіційні лодки стріляли до них острими набоями, після чого начкарі сейчас здалися.

З сього видно, що уряд завзявся за всяку ціну покласти конець пачкованню алькоголічних трунків морем.

ВАЖНИЙ ВИНАХІД

НЮ ЙОРК, 9. червня. — Інжинери телефонічної компанії Бела сповіщають, що вони придумали вже спосіб, при помочи якого можна буде зробити розмови через бездротний телефон (радіо) приватними, себто так, що їх буде чути лишень та особа, для котрої розмова призначена, а другі „стації" не будуть могти її підслухувати.

ФОРД ЗА ВЖИВАННЯМ АРМІЇ ТА ФЛЬОТИ ДЛЯ ВИКОНУВАННЯ ПРОГИБІЦІЇ

ДІТРОИТ, Мишиген, 9. червня. — Генрі Форд, відомий автомобілевий міліонер, котрий від якогось часу веде акцію за поставленнем своєї кандидатури на становище президента Злучених Держав, при виборах в 1924. році, запитаний, як він виконувавби прогибіційний закон, відповів, що він вживби для сього армію та фльоту. Він певний, що моряки й жовніри булиби дуже вдоволені, діставши таку практичну задачу до сповнення.

ПЕНСИЛВЕНІЯСЬКА ЗЕЛІЗНИЦЯ ПІДНОСИТЬ РОБІТНИЧУ ЗАПЛАТУ

ШІКАГО, Иллинойс, 9. червня. — Пенсилвенійська зелізниця повідомила Зелізничу Робітничу Раду, що вона постановила піднести робітничу заплату кількох категорям своїх робітників. Підвишка виносить для поодиноких категорій від 3 до 5 процент. Разом дістало її 112,000 робітників.

АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДИЙСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ ЧУЖИНЕЦЬКИХ МАЄТКІВ

ВАШИНГТОН, 10. червня. — Сюди приїхали два канадійські міністри та головний суддя Канади, щоби відбути з американськими урядниками переговори в справі маєтків, конфіскованих ворожанам ворожих держав в час великої війни.

ЗА УПРОЩЕННЯМ ДИПЛЬОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ

ВАШИНГТОН, 10. червня. — Конгресмен Мартин Меден, голова буджетового комітету в палаті послів, заявив, що Злучені Держави повинні завести простійшу та дешевшу дипльоматію. Конгресмен обіцяв повести в конгресі акцію в тім напрямі.

ГУБЕРНАТОР ПРИ ПОМОЧИ РАДІЯ КРИТИКУЄ СВОГО ПОПЕРЕДНИКА

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 9. червня. — Губернатор Смит виголосив через радіо (бездротний телефон) промову, в котрій склав всю вину за високі стейтові видатки в сьому році на неощадність свого попередника.

СЕНАТОР ЛА ФОЛЕТ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО КАМПАНІЇ

БЕТЕЛ КРІК, Мишиген, 9 червня. — Сенатор Ла Фолет приїхав сюди на відпочинок до місцевої сенаторії, щоби в той спосіб приготовитися до довшої та напружуючої кампанії проти президента Гардинга.

НЕ ПОДАЮТЬСЯ

СТ. ПОЛ, Минесота, 9. червня. — До виборів на федерального сенатора на місце померлого Кнута Нелсона зголосилося 14 кандидатів. І покищо ні один з них не хоче уступити. Всі заходи заряду фармерсько-робітничої партії для зменшення числа кандидатів з трох на одного, та заходи републиканської партії хоч як зменшити число кандидатів сеї партії, яких тепер є аж 9, не довели до нічого, і всі кандидати ведуть завзяту агітацію. Один з кандидатів фармерсько-робітничої партії їздить зі своїм сином по агітації на еропляні. Кілька днів тому йому слунилася воздушна катастрофа, яка малоцо не коштувала його життя.

Правибори будуть дня 18. червня і тоді покажеться, хто остане кандидатом з кождої партії.

БИТВА З МЕКСИКАНСЬКИМИ БАНДИТАМИ

МЕКСИКО, 9. червня. — Громада бандитів напали на поїзд, їдучих з Халяпа до Пуебля. Уряд в якийсь спосіб перевідався про напад та узброїв поїзд жовнірами. Коли бандити напали на поїзд, жовніри отворили огонь. Бандити відповіли огнем і в битві погиб один пасажир, а чотирох других було тяжко ранених. Остаточно бандити мусіли відступити, не вскуравши нічого.

ПЕРЕСИЛАЮТЬ ГАРДИНГОВИ ГАЗЕТИ НА КОРАБЕЛЬ ЛІТАКАМИ

Коли президент Гардинг, їдучи на президіяльнім кораблі „Мейфлавері", находився якийсь 400 миль від берега, військова летнича служба виправила над океан літак, котрий доручив президентови на воді пакунок з недільними газетами з Ню Йорку.

ЛЕТУН ДАЄ ПОЖАРНИЙ СИГНАЛ

Джеймс Кілен, капітан інжинерського відділу американської армії літаючи в неділю понад Ню Йорком, завважив, що з одного дому в Дільниці Бронксі добувався дим такою масою, що се можливе хиба від пожару. Він зараз опустив свій літак на кілька тисяч стіп та кружляв низенько понад містом довкола горіючого дому так довго, поки цікаві люди не доглянули не лишень літаку, але й добуваючийся з дому дим та не дали знати до найблизчої пожарної сторожі. Як лишень на вулиці появилися пожарні машини летун піднявся в гору та пропав за хмарами диму.

КОНФЕРЕНЦІЯ НАД ВЖИВАННЯМ ПРАПОРА

За старанием ветеранської організації „Американського Леґіону" відбудеться незадовго в Вашинґтоні конференція, якої спеціяльною ціллю буде установити правила вживання американського прапора цивільними людьми. Ходить о се, коли вони мають право вживати сього прапора при церемоніях та парадах.

Після конференція правила будуть оголошені публично. На конференції буде промовляти президен тГардинг.

СМЕРТЬ В ЦЕРКВІ

Минувшої недїлї померли в Ню Йорку дві жінки підчас богослуження. Одна з них померла на удар серця в католицькім костелі св. Фіделя, вертаючи від причастя в свою лавку, друга померла в церкві св. Августина, сидячи в лаві.

САМОВБИЙСТВО З РОЗПУКИ

Коло міста Нютона, в стейті Ню Джерзі, попоївши самовбийство, випивши лютої отруї, фармер Джан Р. Смит. Коли родина найшла трупа, він держав в руці судовий приказ виноситися з фарми через незаплачене довгів.

Сусіди його кажуть, що він згадував їм про свій замір та просив їх подбати за його жінку та діти.

СИДІВ В КРИМІНАЛ ЧЕРЕЗ ЗАСТУПНИКА

Департамент судівництва у Вашинґтоні дістав вістку, що один „бутлеґер" з Мериленду, засуджений на чотири тижні тюрми, відбув кару через заступника та що заступника трактували визначні сторожі як справдішнього гостя, дозваляючи йому ходити на прохід на місто та вертати лишень на обід та спанне.

Про подібний случай доносили недавно зі стейту Огайо. Департамент розвів слідство донесенем.

НОВА СКАРГА ПРОТИ ЮНІЙНОГО ПРОВІДНИКА

Нюйорський стейтовий прокуратор постановив обжаловати перед судом Роберта Вриндела, юнійного провідника, котрий тепер сидить в тюрмі, бо він мав предложити фалшиві звіти зі своїх приходів. Віс заплатив податку 1.358 долярів, а після прокуратора мавби заплатити 36.366 долярів.

ЗААСЕКУРУВАВСЯ НА МІЛІОН ДОЛЯРІВ

Капітан Еді Рикенбакер, визначний американський летун, котрий відзначився був в час великої війни, заасекурував на міліон долярів на случай якогось випадку підчас літання. Він буде платити 5.000 долярів річної премії підприємству Лойда в Лондоні, котре приняло асекурацію.

РЕВІЗІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРО ЗОРУЖЕННЯ

ВАШИНГТОН, 8. червня. — Провідники релігійних та чоловіколюбних організацій скликані секретарем війни на конференцію в справі скріплення релігійного навчання в американській армії, ухвалили резолюцію, що непригтовання до війни є найгіршою провокацією зі сторони других держав починати війну проти незоруженої держави.

АРГЕНТИНА ГОТОВА ВЕРНУТИСЯ НАЗАД ДО ЛІГИ НАРОДІВ

БУЕНОС АЙРЕС, Аргентина, 8. червня. — Президент аргентинського конгресу заявив в своїй інавгураційній промові, якою отворив нове засідание, що Аргентина повинна назад вернутися до Ліги Народів.

Аргентина була виступила з Ліги в 1920. році, коли Ліга відкинула внесенне Аргентини, щоб приняти до Ліги всі совереїні держави.

ЗАХОДИ ДЛЯ ЗАПОБІЖЕННЯ НЕДОСТАЧІ ВУГЛЯ

СТ. ПОЛ, Минесота, 8. червня. — Виконавча рада Товариства Американських Інжинерів виступила з пляном неустоючого досліджування, кілько вугля є в магазинах великих міст, щоби в той спосіб запобігти недостачі вугля в найблизчу зиму.

ДО ВСІХ КОМУ ДОРОГІ УКРАЇНСЬКІ СИРОТИ

До всіх Вас звертається кобеляське Т-во „Просвіта" (в Кобелі, на Західній Волині) допомогти хто чим може — дайте свій дар на викуп будинку під український притулок для дітий. Треба в терміні 2 місяців вплатити 12.000.000 марок пол. (около 200 долярів) а такої суми т-во не має. Коли брало цей будинок то було переконане, що громадянство відкликнеться; допоможе здобути необхідні для цього фонди. Жертви просимо надсилати на адресу: „Ковель Юридична ч. 5. Т-во „Просвіта". — Голова „Просвіти" А. Олексюк, секретар Муравецький.

ЛЯХИ АРЕШТУЮТЬ УКРАЇНЦІВ

До львівських поліційних арештів спроваджено в неділю студ. філ. Шкварка з Звенигорода, пов. Золочів. Закидують йому злочин належання до КОБУС'а. — У Львові арештовано після переведення домашньої ревізії студентів: Вовка, Герчанівського, Шенецького і ще двох, яких призвища ще невідомі нам.

УРЯД НЕ МОЖЕ ПРОДАТИ СВОЇХ КОРАБЛІВ

ВАШИНГТОН, 6. червня. — Альберт Ласкер, голова Федеральної Корабельної Ради, зрезигнував зі свого становища. Перед уступленнем предложив урядови довший виклад своїх поглядів на корабельну справу. На його погляд, уряд не повинен продавати своїх торговельних кораблів, бо се йому не власться, а місто сього пробувати вести їх як державне підприємство.

ЄДНАЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО У. Н. СОЮЗА

ДО КІНЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р. ПРИЙМАЄ У. Н. СОЮЗ НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИСПІШАЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ТИСЯЧІ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО ЗРІСТ ЧИСЕЛЬНОЇ СИЛИ І МАЙНА У. Н. СОЮЗА СЕ ДОРОБОК УСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

В БОЛГАРІЇ ВИБУХЛА РЕВОЛЮЦІЯ. ПРАВИТЕЛЬСТВО СТАМБУЛІЙСЬКОГО ПОВАЛЕНЕ

СОФІЯ, столиця Болгарії, 10. червня. — Тут вибухла революція буржуазії і війска проти правительства Стамбулійського.

Революція перенеслась і до других міст Болгарії.

Ще в пятницю усюди був спокій, а вже в суботу рано революціонери захопили владу у свої руки і весь міністерський кабінет запроторили до тюрми.

Переворот відбувся під проводом Занкова і Русева.

Занков тепер став премієром і утворив новий кабінет, який складається з радикалів, соціялістів, лібералів і демократів.

Нині в неділю вже панував спокій в Софії і по всіх містах Болгарії. В Софії мало війска, бо його розіслано в моторових возах по селах.

В деяких селах були вибухли повстання проти нового правительства, а в обороні селянського правительства Стамбулійського, але війско їх здавило.

Стамбулійський утік з тюрми і укріпився у Славовіці разом із 100 жовнірами із селянської ґвардії та кількасот селянами, але державне війско вже його окружило і за кілька годин може взяти в полон.

В Софії серед населення панує велика радість ізза упадку Стамбулійського, але по селах настрій зовсім інакший.

Про короля Бориса кажуть, що він і далі останеться на престолі. Він Стамбулійського не любив і безперечно вдоволений з його упадку.

Стамбулійський як був премієром, то нерез старався короля понизити. Він недавно сказав до короля Бориса: „Ви будете панувати, але не будете правити. Ви є королем не партій але робучого народу. Ви будете панувати, поки матимете довіре більшости народу, яка могла би Вас вибрати президентом републики, якби захотіла".

МАНІФЕСТ НОВОГО БОЛГАРСЬКОГО МІНІСТЕРСЬКОГО КАБІНЕТУ

СОФІЯ, столиця Болгарії, 10. червня. — Нове болгарське правительство видало маніфест до народу, в якому заявляє, що у правлінню буде руководитись засадами справедливости і демократії задля привернення внутрішнього спокою і ладу в Болгарії, а також буде удержувати тісні добросусідські зносини з сусідніми державами, виконуючи міждержавні зобовязання.

Склад нового болгарського кабінету такий: Т. Занков, премієр і міністер війни; Руссев, міністер внутрішніх справ; Молов, міністер хліборобства і просвіти; Бобочевський, міністер торговлі і промислу; Станчев, міністер прилюдних робіт; Теодоров, міністер скарбу; Казасов, міністер залізниць; Смілов, міністер судівництва.

Всі міністри є русофілами.

КАЖУТЬ, ЩО ПІДЧАС РЕВОЛЮЦІЇ В БОЛГАРІЇ ЗГИНУЛО 30 ОСІБ

ВІДЕНЬ, 10. червня. — Сюди наспіли вісти із Софії, які повідомляють, що вчасі революції в Болгарії згинуло 30 осіб.

НІМЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР КАЖЕ, ЩО НІМЕЧЧИНА НЕ МОЖЕ БІЛЬШЕ ДАТИ АЛЯНТАМ

БЕРЛІН, 10. червня. — Німецький канцлер Куно заявив, що він не міг предложити алянтам більшого відшкодовання як предложив в останньому меморіялі.

Зокрема він строго осудив поведенне французьких окупантів в Руршині.

ФРАНЦУСЬКА НАДІЯ НА АНГЛІЮ

ПАРИЖ, 10. червня. — В тутешніх урядових кругах сподіваються, що британський премієр Стенлі Болдвин буде підпирати політику премієра Раймонда Пуанкаре в Руршині.

НІМЦІ УБИЛИ ДВОХ ФРАНЦУСЬКИХ ОФІЦИРІВ

ЕССЕН, Німеччина, 10. червня. — В місті Ґартмунд, в Руру, убили Німці двох французьких офіцирів у бійці за дівчину.

Французька окупаційна влада не буде сеї справи відвигати, бо вона не має політичного підкладу.

ФРАНЦУЗИ ВИДАЮТЬ НІМЕЦЬКУ ГАЗЕТУ

ЕССЕН, Німеччина, 10. червня. — Французька окупаційна влада зачала видавати німецьку газету, в якій подає вісти про події в Руршині.

ЛОМАННЯ КОНСТИТУЦІЇ

ЛОНДОН, 10. червня. — Американські купці замовили тут великі засоби ірляндських і шотляндських горівок.

Горівки будуть вислані до Канади, а відтам до Ню Йорку.

ТУРКИ ХОТЯТЬ ПОКИНУТИ ЛОЗАНСЬКУ МИРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ

ЦАРГОРОД, 10. червня. — Турецьке правительство поручило голові турецької делеґації Ісметови паші в Лозані, щоби покинув близько-сходну мирову конференцію, якщо алянти не згодяться приняти турецьких умов.

ПІЕР ЛЬОТІ ПОМЕР

ПАРИЖ, 10. червня. — В місті Ландей помер звісний французький письменник Пієр Льоті у 78-ому році життя.

Він був звісний яко великий приятель Турків.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА.
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
З Джерзи Сити і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ КЕРАМІКИ.

СПАДЩИНА ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи")

Під українські Зелені Свята в Берліні відкрилась вистава української кераміки, влаштована проф. Михайлом Паращуком.

Ця вистава є одним з небагатьох реальних здобутків, які нам полишила світова війна. Як відомо, вже на початку війни „Союз Визволення України" за допомогою німецької влади виокремив усіх українських полонених в осібні табори й почав провадити серед них широку національну й культурну роботу. Один з найбільших українських таборів було заложено в баденськім невеликім місті Раштаті.

Тут були школи, бібліотека, театр, майстерні. Викладали тут проф. Богдан Лепкий, др. З. Кузеля, др. В. Левицький, др. Р. Смаль-Стоцький, проф. М. Паращук. Останній, як знавець українського народного мистецтва й сам не аби-який різьбяр і маляр, звернув особливу увагу на те, щоб збудити серед полонених їх вроджене почуття стилю й приложити його до чогось корисного, практичного.

Так повстала Раштатська майстерня української кераміки. Глина почали бралась на місці, а почасти спроваджувалась із Чехословаччини. Самий процес фабрикації був поставлений згідно з останнім словом европейської техніки. Рисунки або давав проф. Паращук або їх вигадували самі полонені.

Майстерня випустила понад півтори тисячі ріжних виробів: тарілок, ваз, кухликів, члечиків, попільничок, відмедиків, баклажок, барильців, пісочниць, свистулок. Річі ті підчас війни продавались у Берліні в універсальнім склеї Вертгайма й користувались величезним успіхом. Оригінальність форм та орнаменту, якими визначались ці вироби, були для Західної Европи чимсь новим і незвичайним і викликали загальне замилуванне. Вже в першім півоеннім році в Німеччині не можна було купити якої-небудь річі з української кераліки ні за які гроші: все було випродано.

На щастя, при ліквідації Раштатського табору професор Паращук одібрав з півтори сотні тих річей, запакував їх у скрині й віддав на перехуванне до якоїсь фірми. Аж нині ті річі знов побачили світ Божий.

Збірка, виставлена нині в Берліні, презентується незвичайно гарно й цікаво. Серед виставлених 130 виробів не знайдеться двох річей, однакових по формі чи по орнаменту. Що не річ — то артистичний твір, безпосередно взятий з джерела української народної творчости. А яка розкіш фарб, одтінків, ліній, яка скрізь багата фантазія, яке то все оригінальне й своєрідне!

Другої такої збірки нема в цілім світі. На самій Україні художня кераміка перед війною вироблялась, але під оглядом технічним вона стояла не досить високо. Так, Опішнянські керамічні вироби на вигляд були гарні, але води вони не тримали, бо були зле обпалені. Нині, наслідком руїни й та слабенька продукція занепала. А закордоном Раштатська майстерня взагалі була першою та одинокою спробою в цім напрямку.

Булоб конче бажаним і навіть необхідним, щоб ця одинока в своїм роді колекція залишилась в українських руках. Проф. Паращук мусить її продати, бо треба заплатити великий рахунок за полежане. Тутешні Українці дуже виставою цікавляться, але купити колекції ніхто з них не може чи не хоче. Мабудь, не оминути того, щоб колекція не опинилась у чужих руках. А як булоб добре, коли вона знайшла собі місце хочаб в Національнім Українськім Музеї у Львові!

Виставою зацікавилось тутешнє чеське посольство, й можливо, що незабаром цілу колекцію буде перевезено на виставу до Праги. Є надія, що чеський уряд закупить її для свого національного музею. Це все-таки буде не найгірший виходом, бо коли вже цій історичній збірці не судилось залишитись в українськім посіданню, то хай вона принаймні залишиться в посіданню братерського славянського народу.

Берлін, 28. травня. Радянин.

ЗА НІМЕЦЬКЕ „ВОЄННЕ ВІДШКОДОВАННЄ".

На „мировій" конференції у Версаю ухвалили собі аліянти разом з Америкою і примусили Німеччину погрозою нової війни підписати їх ухвалу, що Німеччина має аліянтам крім забраних територій ще заплатити їм 132,000,000,000 золотих марок „воєнного відшкодовання".

Німці і розумніші Анґлійці переконували аліянтів, що Німеччина не всилі заплатити такого „відшкодовання", але се їх не переконувало, а Французів тільки „обурювало".

Німці спершу платили, кілько могли, а далі стали.

Рівночасно Німеччина попала у фінансове банкротство. Вона нині засипана паперовими грішми і покищо навіть не думає про вихід з того прикрого положення.

Аліянти кажуть, що се Німеччина робить нарокам, але чиж можна їй дорікати за самообороту?

Німеччина хотіла в „добрий спосіб" погодитися з аліянтами і сплачувати їй, кілько в її силі і спромозі. Вона вже предкладала аліянтам 5 предложень. Але аліянти всі відкидали, а Франція тому кілька місяців відповіла наїздом на німецьку углеву долину Рур.

Всетаки Німеччина тепер предложила 5-ий проект сплати „воєнного відшкодовання". Вона хоче 4 роки не платити, а в 1927 році зачати річно платити по $300,000,000 і дає запоруку в державних зелізницях і промислі.

Безперечно, що Франція мусіла би тоді покинути Поруре.

Але аліянти, а особливо Франція, відкидають се німецьке предложенне.

Франція потребує гроший зараз, а не по 4 роках. І вона хоче больше. І не хотіла би забиратись із Руршини, аби тільки Німці покинули там пасивну резистенцію проти окупантів.

Франція хоче як найбільше видусити з Німеччини, бо потребує гроший на державні довги (проценти від довгів) і на нову авантуру проти большевиків; а також хоче остатись у Руршині, аби Німеччина не могла рухатись.

Зноваж Німеччина веде самооборонну акцію і хоче ратуватися з того положення, в яке хоче загнати її Франція, не дивлячись, що і собі набуде цілкопане жерело доходу.

Продовженне такого стану не ворожить добре не тільки Німеччині але і Франції.

Могла би запобігти дальшій руїні Німеччини і Франції Анґлія й Америка, якби їм на тім залежало.

Поправді їм ся руїна не шкодить і тому не спішаться на ратунок. Хиба грозила би вона загально-европейська хуртовина, то може аж тоді Анґлія й Америка вмішаються, аби світова війна не випала в їх некористь.

МАРШАЛОК ФОШ В ПОЛЬЩІ И ЧЕХІЇ.

„Борець за право і справедливість, за визволенне поневолених народів" — і вісім мілінонів Українців у польській неволі.

(Від власного кореспондента).

Маршалок Фош, начальний комендант французької армії, величаний як переможець Німеччини у світовій війні, відвідав у сім місяці Польщу й Чехію.

В Польщі витали його особливо в Варшаві і Львові, в Чехії — в Празі.

І в Польщі і в Чехії величали Фоша як найславнійшого вожда, не тільки тому, що він розбив Німеччину, бо також тому, що він воював „за право і справедливість", „за визволенне поневолених народів", що Польща і Чехія завдячують його побіді над Німеччиною свою державну самостійність.

В Польщі витанне Фоша мало яркий протиукраїнський характер, який зазначився особливо підчас побуту Фоша у Львові.

Які заслуги має Фош для Польщі і за що витає його польський нарід, про се написало львівське „Слово польске" ось-що:

„Львів витає побідного вожда армій союзних держав і народів, які поставили собі як одну з цілий війни зедиейду Польщу з доступом до моря...

„Витає з вдячністю за надіслану в найкритичнійшу хвилю українських атак на Львів муніцію, за сформовану коштами заходами Франції армію Галлера, за спаралізуванне інтриґ, які хотіли накинути нам з Лондону перемиря, яке віддало би Українцям майже всю „всхідню Малопольску", за поміч, віддану у час большевицького наїзду одною-єдиною в Европі Францією..."

Сі слова польського часопису дуже пророчисто говорять, за що передовсім Польща витає Фоша як представника Франції.

За те, що Франція помогла Польщі військово і дипльоматично завоювати Галичину, Волинь, Холмщину, Поліссє й-Підляшє, помогла укріпити панування Польщі над українськими землями.

Франція прислала Польщі муніцію тоді, коли українські війска під Львовом і на цілім галицькім фронті мали перевагу над польськими. Франція прислала Польщі армію Галлера, завдяки чому польська армія стала сильнійша від української й завоювала Галичину. Франція перешкодила польсько-українському перемиреню в Парижі. Франція дала Польщі поміч проти Совітської Росії й Радянської України, наслідком чого Польща в ризькім договорі одержала теперішню свою східню границю.

Словом, передовсім за те, що Франція помогла Польщі завоювати українські землі, Польща величала Фоша.

До сього протиукраїнського настрою достроївся також сам Фош. У Львові виголосив він промову до „оборонців Львова", себто до тих Поляків, які в падолисті 1918 р. підняли у Львові повстанне проти української державної влади, величаючи їх геройство. Фош очевидно стоїть на тім, що Львів, се польське місто, що Галичина, се польський край, — і тому величає як героїв тих, які в дійсности були рабівниками й напали на українську землю.

Дійсні герої, які боронили рідну українську землю від польського ворога, спять у рідній землі, яку тепер зневажає ворог, що — зневажаючи їх рідну землю — зневажає також їх.

Зневажив їх також Фош, бючи по лиці правду і величаючи як героїв тих, які в дійсности були наїздниками, рабівниками, злочинцями, що напали на українську землю.

Нехай Поляки чи Чехи величають Фоша як найславнійшого вожда, нехай величають його за визволенне Польщі чи Чехії...

І одначе не мають права величати його як борця за право і справедливість, за визволенне поневолених народів.

Вісім мілінонів Українців, які стогнуть в ярмі польської неволі, є голосним протестом проти такого величання Фоша.

Фош є помічник польського ката українського народу, співвинуватель в тім, що вісім мілінонів українського народу стогне в ярмі Польщі.

В звязку з побутом Фоша у Львові польська преса донесла про відкритте заговору на Фоша. З відомостий польської преси, яка говорить то про „комуністичний" то про „українсько-комуністичний" заговір, не можна знати, що властиво було з тим заговором. Може се одна з численних провокацій польської поліції, щоби ще кілька Українців вкинути до польської тюрми.

Але коли Українець читав усі ті величання Фоша польською пресою за те, що Фош і Франція помогли Польщі накласти на вісім мілінонів українського народу ярмо польської неволі, — то чи не могла в нього загорітися жажда пімсти?

Очевидно, не особа Фоша стоїть на перешкоді визволенню українського народу з польського ярма. І не усуненнем особи Фоша український нарід досягне визволенне.

Та коли наш ворог — Польща величає Фоша і Францію, а Фош, віддячуючися за польські величання, величає „оборонців міста Львова", — то се кривавими буквами записується в серці кождого Українця, а могили наших борців стогнуть, бо важко їм лежати зневаженими в зневаженій рідній землі...

Рідна земля і могили її оборонців кличуть визволення з польської неволі.

Прага, 18. мая, 1923.

Др. Михайло Лозинський.

БОЛЬШЕВІЯ В НЕВОЛІ „НЕП"-МАНІВ.

З Росії і з України приходять вісти, що „неп-мани" (нові капіталісти,, котрі розвели бизнеси на основі Нової Економічної Політики (НЕП), яку тому півтора року проголосив Ленін і яку приняли большевицькі (совєтські і комуністичні) зїзди в Москві) — вже узяли у свої руки не тільки промисл і торговлю але і большевицькі „державні" установи, які не мають уже сили проти них боротись.

Ще робітники пробують проти них боротися страйками, але як „неп-мани" ще більше скріпнуть на силах, так і страйки робітникам нічого не поможуть.

Бо „уряд" і „червона армія" будуть „неп-маньскі" себто капіталістичні, і хотяй з назви будуть совєтські, то на ділі будуть служити „неп-манам" і їх слухати.

Ось до чого довела большевицька брехня.

Нарід мусить повалити большевиків, а з ними і „неп-маньских" капіталістів.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В БОЛГАРІЇ

Українська еміґрація в Болгарії була зовсім незорганізована і лише в січні місяці 1921 р. з приїздом в Болгарію подк. В. Филиповича заложилась в м. Софії Українська Громада (30 членів). Це було основою Громади, що розросталась з кождим днем все більше. Головний елемент Громади старшини і козаки бувших армій Денікіна та Врангля, попавши тут по незалежних від них обставинах, була частина порешила з наміч декілька старшин з армії УНР.

Громада істнувала нелегально майже два роки і лише 6. IX. 1922 р. завдяки заходам людей, що стояли на чолі організації, Громада була леґалізована в Мін. Нар. Освіти Болгарського Уряду.

Матеріяльне становище організації дуже тяжке, бо не має жадних грошевих засобів; жереолом істнування еміґрації фізична праця при будові домів і на зелізничих та шосейних шляхах на провінції. Заробітку вистарчає на харчування, але ця праця мається лише в літню добу, тому зимою дуже страшно бідують, бо наступає безробіття.

Громада з 30 душ зорганізованих в м. Софії розрослась до числа 1200—1500 душ, зєднаних в гуртках і порозкиданих по всій Болгарії; там до нього часу заложились гуртки в м. Софії: 1) Софієвка; Громада; 2) Кул.-освітня секція з підсекціями аматорською, хоровою, шкільною, бібліотечною; 3) Спілка інвалідів УНР.; Студентська спілка; на провінції: 5) в м. Варні; 6) в м. Нові-Загорі Гурток ім. Т. Шевченка, 7) в м. Хаскові, 8) в м. Плевні робітнича артіль, 9) в Свіщові артіль рубачів, 10) в Білій Черкві робоча артіль, 11) в Новоселіях. Декілька місяців назад приїхали сюди з Єгипту „Український Гурток в Єгипті" і „Т-во ім. Гетьмана Ів. Мазепи", „Т-во ім. Мазепи" зараз же по приїзді в Болгарію влилось, як федеративна одиниця, в нашу Громаду. На чолі всіх гуртків стоїть Центральне Правління Громади, в склад котрого входять: голова Василь Филипович (б. старшина СС.), заступник голови Опанас Романюк (б. ст. арм. УНР.), скарбник Андрій Бутливий (б. гвар. повстанець), писар Кость Шавірський члени — Виктор Михайловський і Пилип Скорик.

Організаційний рух набирає більших розмірів — так цими днями вголосилась до Правління делеґація від учнів місцевої російської гімназії з такою заявою: „Зібрання школярів Українців російської гімназії прохає Вас приняти всіх нас до складу Українського Громади. Наші школярам-Українцям істнувати самітно дуже тяжко, але покладаючись на Провидиту Матір гадаємо, що Ви не відштовхнете нас від себе в цю тяжку хвилину і дасте змогу дочекатися тої години, коли ми всі станемо під жовто-блакитний стяг. Поможіть нам: дайте просвіту, дайте книжок, дайте все що можливо. Прийміть і нас до Вашої Хати".

Громада раніш отримувала досить регулярно часописи, але за послідних 5—6 міс. не має їх майже зовсім, тому Ц. Правління силкувалося видати свій часопис, але за браком к оштів зупинилось лише на інформаційному листку, котрий і вийшов уже під назвою „Українська Громада". З газет, які одержуємо регулярно, тепер є лише дві: „Свобода" — Львів і „Український Сурмач" — Каліш.

При софійських організаціях заснована книгозбірня, яка покищо має понад 400 творів, тут же відкривається незабаром і книгозбірня „Укр. Гуртка в Єгипті" (понад 900 томів).

Для підвисшення культурного стану серед членів зимою улаштовуються курси українознавства, вечірки, лекції читання, але на жаль це робиться не во всіх гуртках за браком культурних сил та матеріяльних засобів. Центр. Правління вживає всіх можливих засобів для постійного інформовання своїх Гутків, надсилаючи їм газети, літературу і т. д.

Відношення до нас болгарської апінії — гарне настільки, наскільки відріжняємо себе від Москалів. Загальнаж думка Болгар „всічкі русиаці" і де-коли щкодить нам. Тому наша еміґрація всіма засобами відріжняють себе від Росіян і на кождому кроці це підкреслює.

Маємо поки що ще недосить сталі звязки з нашими кольоніями в Туреччині і Америці, а також з поодинокими особами в Греції і Сербії. Ведеться також досить велике листування з Великою Україною, але уже часто приватного — родинного характеру.

З основних завдань Громади є як найбільши обєднання нашої еміґрації. Тому Ц. Правління силкується закласти по всіх місцевостях Болгарії свої Гуртки.

В м. Софії мається притулок Українського Червоного Хреста „Українська Хата", заснована ще в березні 1921 р. при широкій моральній і матеріяльній допомозі посла УНР. в Болгарії З. С. Драгоманчиського.

При „Українській Хаті" мається столова, де даються обіди хорим і бідним еміґрантам — рештаж обідає за невелику платню; там же мається невеличка цена.

Найпекучійшою потребою Громади є безумовно барк преси, літератури і інформацій.

В. Хвиля.

(„Діло").

ЧЕТВЕРТИЙ ЛИСТ ПОСЛА ЛУЦКЕВИЧА ДО „ПРИЯТЕЛІВ" У ВАРШАВСЬКОМУ СОЙМІ

Латаючи своє здоровле, вельми підтоптане вязницями, та на останку (дарма, що й недоторкальний!) ще й потовчений поліцаями, я довідався з преси про ухвалене мене, посла, наче якого розбишаку, — судови. На диво се брутальне топтанне прав Українців-виборців не зустріло і найменьшого спротиву ізавіть з боку „визволеня" (лізих людовців). Тогож самого „визволеня", якого кращі люди, мовляв наповнювали колись царські тюрми (як наприклад жінка-посол Космовська, до котрої несамохіть, як ніби до борця за волю, був якось, мимо нашого козацького звичаю, прикляв я до руки... бр... а бодай її рука тая всохла!), а тепер вони радніські „визволяти" українських послів від непосильних обовязків, що кладе на своїх вибранців поневолений Поляками Український Нарід.

Ви, „приятелі", відкрили карти. Кождий поневолений, чи Білорусин, чи Українець, бачить: якої допомоги сподіватись навіть від „людовців". Під вашим ярмом здобудемо: я знемаю, й волю, і право на рідну мову, і школу! Все нам дасте... Щодо „школи, то грік критися перед широким світом: добру школу таки проходимо ми. А через те — й моя роля в соймі закінчена.

Та не гадайте, що зі страху сказав я: „нас". Ні!... До вязниці призвичаєний і ляцькі тюрми взагалі мене не лякають. Отже і звання посла сам я не зрікаюсь. Бо річ в тому: що звання посла, тих відповідальних обовязків, що вчасі так жахливого передвиборчого та й на самих виборах терору всежтаки український люд Волині вже іншими і мені (тогочасному вязневі!) звалив на плечи, — того ані сам я не можу зректись, ані хтось інший, крім самих хіба виборців, позбавити мене не правосильний. Отже по волі-неволі залишаюсь яко правний представник свого Народу! Надійде-ж хвилина: вернусь до своїх виборців. Не хлюпай-же якність: я їх Ніколи, що їсти (з рідного оточення). І вернусь у уже не як оборонець права у звироднілому вашому парляменті. Кажу — звироднілому, бо коли з приводу інтерпеляції про жидівські погроми на улицях Варшави ви в самому соймі 17. квітня с. р. чините жидівський погром, а мужнього Німця, посла Цербера, до крови товчете, ще й на місяць виключаєте із засідань — то воно більше ніж виродженне, гірше всякого кретинізму.

Так... Ждіть мене, як одного з местників за наруги, — кривди над Українським Народом.

Марко Лукевич.

А. Падолист.

ОНАДІЯНІСТЬ

Золотом зіткані, тугою спіткані,
Мрії мої чарівні,
Де вам подітися? Може розлитися,
Творячи срібні пісні?
Ні, залишайтеся, в сонці купайтеся,
В серці надії будіть,
Що світ пробудиться, жадання збудиться
[дуться,
Любий наш Край буде жить!
Мрії залякані, мрії заплакані,
Досить вже смутку й журби,
Гукніть тріюгою, йдучи дорогою,
Може повстануть раби...
Може прокинуться, орлами скинуться,
Візьмуть у руки мечі,
Помстою лютою, залізом скутою
Витнуть катів у ночі!

ДОЛЯРИ

посилаємо до Галичини, України і Румунії під повною ґарантією. По інформації у всіх справах звертайтесь до:

S. KOWBASNIUK,
244 Avenue A, cor. 13th Street,
New York, N. Y.

ЗНАЙОМИЙ ОБРАЗ

Вздовж улиці хата при хаті,
На церкві хрест, похилений на бік.
Від церкви верби головаті
Ідуть і заглядають і потік.

Над стріхами дими, а в горі
Зіходять й мерехтять зірки,
Зорі вартьмі і при коморі,
Мов листя шум — любовні гутірки.

Знайомий образ. Ніби бачу
Його в далекім і чужім краю,
Й нерминими слезами плачу,
І мовчки доленьку клену свою.

Богдан Лепкий.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1924

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж Американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00; місце на послідній стороні окладинки $50. Хто хотіби в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовленя такої кліші з фотографії то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовленя з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п. котрі хотілиб аби їх фотографії були поміщені в календари на 1924 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свобода", на суму $8.00. Ці гроші ужиється на покритте коштів виготовленя з фотографії друкарської кліші. Місце в календарі безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

„ВЕРХОВИНА"
сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна.
Уложив і видав МИХ. ЗАБУЛЯК.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Пожадані телеграфічні сполучення між Туреччиною і Совітською Росією зістали вже довершені? Телеграфічний дріт сполучує Москву, Тифліс і Ангору. Чи Ви знаєте, що 20 цигарток Мюред коштує трохи більше як 20 звичайних цигарток, однак Мюред мають в собі 100% найліпший турецький тютюн, який поте на Сході, підчас коли инші цигарки мають в собі звичайний тютюн. Не дивниця, що Мюред є найбільшою цигарткою у світі.

КУПУЙТЕ НОВУ КНИЖКУ „ПРИ БИТІЙ ДОРОЗІ"

Українці! Прочитайте нову книжку „При битій дорозі"! Це оповідання з часів війни покаже вам ясно, чому ми втратили свою державу і як її добути. У ньому виказуються, що українські селяни є основою нашої сили та що вони зберегли цілою стару культуру нашого народа. Всеукраїнське порозуміння добудеться легко, коли за підвалину нашої державности візьметься добробут хліборобського стану.

Її зміст такий: Поворот до рідної селя; Доми і на цвинтарі; У ковала Мартина; Тихий сільський рай; Керниця біля хреста; Неділя на селі; За ботоком; Юрко; Тут і кусько неба; Матвій; На перший огень; Перші вісті; Мадяри в селі; Смерть і поворот Фелікса; Селянське серце; Утікачі; Везуть ранених; Бурлаки; Сяйво цісарської забави; Кубанці в селі; Сладка і Обрусителі при роботі; Шпигуни; Сонце; Перші думки; Матвієвий метод; Новий Вельр; Покутуюча душа; Сказ за сказа; Лиха вістка; Весна; У цвинтаря; Весіля; Відворот російської армії; Вертають „свої"; Під судом; Розбиті душі; В табор; Відгук російської революції; При битій дорозі.

ЦЯ КНИЖКА КОШТУЄ РАЗОМ З ПОЧТОЮ УСЬОГО 85 ЦНТ.

"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

З НАРОДНЬОГО ЗІЗДУ У ЛЬВОВІ

Політичний огляд і звіт з діяльности Народнього Комітет, д-ра Івана Курівша).

У вступі знідомлення д-ра Івана Курівша згадано, що отсе перший раз від десяти літ (1913 р.) збирається звичайний Народній Зізд, щоби хмуги ти оком на минуле, переглянути наші ряди, підвести білянс наших втрат і зисків, намітити шляхи нашого будучого поступування, застановити над тим, як маємо жити й поступати з околичними приятелями й ворогами нашими, щоби зберіти себе перед ладдою і підготовити момент нашого повного й збічного визволення.

На протязі останніх десяти літ відбулися два надзвичайні Народні Зізди нашої партії, а саме 25. грудня 1917 р. у Львові і 28. березня 1919 р. в Станиславові. На першому з них зібнто біляис нашого політичного життя за час від початку 1914 до кінця 1917 р., а на другому за час від початку 1918 до дня Зізду. Це звільнює нас від обовязку подавати перегляд політичних подій і звіт з діяльности до 28. березня 1919 за винятком — так сказатиб — львівського періоду від дня 1. листопада 1918 р. Годиться іще згадати, що 25. березня 1918 р. відбувся у Львові, скликаний тодішньою Українською Парляментарною Репрезентацією, зізд українських нотаблів.

Після цього вступу референт з огляду на економію часу, покликуючись на нашу пресу і відповідні спеціяльні публікації, в цілости пропускає огляд подій в світовій політиці і на українських землях, себ-то добу Центральної Ради, Гетьманату, Директорії й створення Західно-української Народньої Республики, а спиняється головно на життю й діяльности трудової партії.

Після листопадового перевороту всі визначніші члени партії віддалися справі державного будівництва. Уступлення українських вйськ зі Львова тяжко відбилося на життю партії. Польські тимчасовіялти арештували й вивезли визначних діячів партії, як д-ра В. Бачинського, пок. Івана Кивелюка, д-ра Ів. Курівша, д-ра К. Студинського і д-ра В. Охримовича. Польський ген. Розвадовскі закрив щоденник „Діло" і інтернував його редакторів. Инші визначні члени — повсім зрозуміло — виїхали зі Львова з військом і урядом. Наша партія фактично перестала існувати у Львові, якщо мати на увазі манифестацію й життя. Вона в деякій мірі пішла в підземелля.

Поза Львовом під українською владою партія проявляла широку діяльність. В березні 1919 відбувся в Станиславові надзвичайний Народній Зізд, який змінив назву партії з національно-демократичної на народно-трудову, переміз зміну програми особливо в соціяльній тоці та вибрав тимчасовий Народній Комітет з др. А. Горбачевським — як головою і др. Романом Перфецьким — як секретарем. На жаль, нововибрана управа партії не могла розвинути ширшої діяльности, бо небавом наступив відступ за Збруч.

Окупація польськими військами цілої Сх. Галичини відразу зазначилася страшним террором і переслідуванням. Масові вязнення, інтернування, розстріли, грабіж українських інституцій були на денному порядку. Наша партія — як державницька — була люто переслідувана. Одні активні члени партії подалися за Збруч, другі сиділи в тюрмах і таборах, за тріми нишпорила охрана, инші сиділи тихо, а тільки невеличкий гурт проявляв діяльність. Народній Комітет фактично був розбитий. Перебуваючи у Львові члени старого Народнього Комітет і тимчасового станиславівського погодилися на тому, що через недостачу людей створили збірний Народній Комітет, Провід Нар. Комітетом обняв заст. голови з 1913 р. пок. Іван Кивелюк, а секретарюав др. Ром. Перфецьким. Одначе в цей склад не був вистарчаючий. Тому за ініціятивою пок. Кивелюка кооптовано нових членів Нар. Комітету з членів Ширшого Нар. Комітету та визначних партійних діячів. В тому складі Нар. Комітет урядував на протязі останніх чотирьох літ. Зміна зайшла тільки на становищі голови і секретаря. Замісць пок. Ів. Кивелюка, котрий безнастанно був вязнений і через те запав на здоровлю, Нар. Комітет покликав на голову д-ра Володимира Бачинського, а замісць д-ра Ром. Перфецького, що виїхав в літі 1920 перед большевицьким наступом, покликано на секретаря ред. Мих. Струтинського. В останньому часі після уступлення д-ра В. Бачинського обовязки урядуючого голови виконував др. Іван Куровець.

З самого початку жербою Народ. Комітету було відновлення партійного органу. Всі спроби довести до відновлення „діла" не дали позитивного висліду. З української преси появлялися у Львові тільки соц.-дем. „Вперед", який довший час спомагали члени нашої партії як єдиний національний орган під польською окупацією. З кінцем 1919 р. вдалося вам після довгих заходів посередними дорогами роздобути дозвіл на видавання щоденника „Громадська Думка", який кілька разів зміняв назви на: „Українська Думка", „Український Вістник", „Громадський Вістник", нині „Діло", а опісля знову „Громадський Вістник" і в останньому часі „Діло". Редактором нашого органу через короткий час був др. В. Щурат, опісля через три роки ф. Федорців, а від лютого ц. р. Мих. Струтинський. Наш орган був важко переслідуваний польськими властями. Крім згаданих вгорі одиниць орган раз був закритий тижневик „Свобода" та двотижневик „Визволення". Згідно з програмою нашої партії наші органи обстоювали соборність і незалежність України і з тої основної точки погляду ставилися до всіх инших проблемів. Годиться згадати, що наші органи перевели безпощадну кампанію проти варшавської декларації з 2. грудня 1919 в польсько-петлюрівських умовах з 22. квітня 1920 та протестували з нею походу на Київ. Наші органи поборювали відому організацію „Вперед", ганебну службу всяких Яцкових і Твердохлібів, наші органи розбурхували прибиту масу, будили національно-культурне й економічне життя, проводили строгу державницьку лінію, підкреслювали й боронили одноцільний національний фронт. Всі справи нашого національного життя находили живий інтерес і відгомін на сторінках наших органів.

Після занятя Львова й Перемишля польськими військами, з в половині 1919 р. в цілої Сх. Галичини всяка Громадська організація була просто неможлива через терорн переслідування і заборони польських властий. В тому часі появлялися тільки єдиний наш тижневик „Український Голос" в Перемишлі, та проявляв свою діяльність закритий в р. 1921 „Український Горожанський Комітет" з др. Ст. Федаком і Вол. Целевичем на чолі, як інституція суто гуманітарна. З політичних українських партій вспіли в деякій мірі залегалізуватися тільки партія соц.-демократична. Всі инші українські політичні партії, а особливо наша партія була поставлена майже на нелегальне становище. Спроби залегалізувати її через довший час не могли увінчатися ніяким успіхом. До того-ж, як вже згадано, наша організація була зовсім розбита і треба було наново переводити організацію в дуже важких умовинах. З тією метою перш усього слід було дізнатися, що ще живого остало в нашій стратовній і скервавленій країні. Безпосередно неможливо було це зробити, бо всяка комунікація з повітовими центрами, а тим більше селами була в зародку припинена. Не знати було також, з ким комунікуватися, що живого лишилося у нас. Тому ужито посередніх способів і з тією метою свтковано дуже врочисто 80-літні уродини нашого ветерана през. Ю. Романчука, опися заараижовано всенародне святкування 60-літніх роковин смерти Т. Шевченка, свято „Просвіти", перенесення тлінних останків І. Франка до власної гробниці. Правда, не було це завданням Народ. Комітету, але конечність вимагала перш усього розпочати діяльність в цій царині. В літі 1922 р. Нар. Комітет задля поширення в масі ідеї соборности через спеціяльну установу проклямував і своєю пресою перевів всенародную збірку в користь голодуючої України.

Як після цих підготовних кроків розпочато наново партійну організацію в краю. Зайвим буде говорити про подробиці, котрі дали вдоволяючі позитивні результати, а годиться вказати, що проти всесильної польсько-державної машини, спираючись на правних основах, ми вспіли перевести в цілім краю абстиненцію при конскрипції, данині, повну абстиненцію при виборах і т. п. Прекрасна постава краю, а особливо полину і гнева постава нашого селянства, жертвуваня всім в ім'я національної справи пречисто засвідчили наші змагання. З подивом і почуттям сповненого обовязку годиться ствердити, що край виповнив все, що було потрібне, аби нашу справу вдержати на міжнародній арені та дати їй все потрібну основу. Наш позитивний провід і край не занедбали нічого, щоби підперти старання п. пред. Петрушевича. В діяльности „Народнього Комітету" все брав верх обєднюючий момент і з тої точки погляду ми — як партія — поносили великі жертви в користь инших партий і инших наших політичних чинників.

Опися реферат займається Українською Національною Радою і Міжпартійною Рідою та зносиве відносини між партіями. Щодо цього останнього, то трудова партія кооперувала з соц. демократами аж до їх виступу з Нац. Ради в березні 1920 р., а в опися намагалася притягнути їх до співпраці, одначе безуспішно. В останньому часі ця партія головокружної еволюції стала на становищі для нас зовсім неприємлимім. Між нами і радикальною партією, заступленою д-ром Ів. Макухом і д-ром Львом Бачинським, панувала однозгідність поглядів у всіх важніших справах. В останніх часах наступило охолодження цих відносин. Радикальна партія бажала би скинути на нас відповідальність за невдачу та при тій нагоді змінити свої рохитані ряди. Взаємин з таким непридорним дрижговим союзником, як християнсько суспільники, зліквідовано автоматично в останньому часі. Ця групка, не проявляючи найменшої діяльности, не маючи власного органу, не виявляючи прилюдно своїх поглядів, все було в тім таборі, де йшла козакуюсова кампанія проти нашого проводу. З русофільським табором, заступленим „Руским Испол. Комітет-ом", підлерукуватим ми горожанський мир. В останному часі русофіли в своїх органах „Жизнь" і „Воля Народа" зірвали цей мир, одначе ми вийшли іще з резерви у відношенню до них.

Вкінці реферат зясове відносини між нашою партією і урядом д-ра Петрушевича, між краєм і еміграцією та зазначує, що хоч трудова партія постійно творила певну й непохитну основу уряду без огляду на його ворежеті, то одначе не може подіятися співпідвідальністю за знову неуспішний уряд, бо наша партія не мала впливу ні на політичні концепції уряду, ані на його склад, ані на дипломатичні заходи. Одначе ми зробили все можливе, щоби із самовідречанням, не оглядаючись на жертви дати йому вперти і підперти.

Реферат кінчається отсим апелем до зібраних: „Ще перед 5-ма роками стояли ми на порозі величавих переворотів. Ще перед 5-ма роками відкривалися перед нами всякі можливости. Ми мали власну державність і її втратили, ми мали геройську армію і її розгубили, ми мали що найменше можність створити великі надбання в сфері економічній, культурній, або сфери би гуманітарній. І цього не зробили. Сьогодня ми найшлися в неволі, без елементарних прав, на вузких стежинах щоденної праці і щоденної боротьби. Нашим завданням тепер зріло і розважно, з почуттям відповідальности особистої і загальної глибоко застановитися і призадумати, що нам робити і як поступати, щоби могли серед великого дихоліття зберіти національний організм.

МЮРЕД Цигаретки непотрібують похвал позаяк Мюред суть роблені витворцями найліпших цигарет у світі.

Жаден инший витворець неможе випродукувати подібних Цигаретон як МЮРЕД.

Тому отже пачка Мюред є варта більше як тузин пачок инших Цигаретон.

СУДІТЬ САМІ!

Порівнайте МЮРЕД з якою-небудь Цигареткою у світі.

Витворці найлутшого рода турецьких і єгипетських цигареток у світі.

Anargyros

BOXES of 10 or 20

THE TURKISH CIGARETTE

ВІДБУДОВА

В СТАРІМ КРАЮ ПРОДОВЖАЄТЬСЯ

Ваші рідні ожидають на Вашу поміч з Америки.

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ

в долярах почтою і телеграфічно за низьку оплату і виплачуємо долярами в місце замешкання адресата.

ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ.

Поручуємо свої услуги в справах: повороту до краю і приїзду в Америку; виробленя паспортів і афідевітів та полагоджуємо справи нотаріяльні.

Голосіть ся особисто або листовно в рідній мові до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

CUNARD

ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ В 12 ДНЯХ

на найпоспішніших у світі Кораблях відходячих кождого вівтірка.

БЕРЕНГАРІЯ, АКВІТАНІЯ МАВРЕТАНІЯ

(Через Саутгемптон)

Тікож з Нью Йорку до Ліверпуль

Всі пасажирам третої класи відпоручиться осібні каюти. Вигода, чистота і знаменитий харч.

ГРОШІ ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ

пересилаються і виплачуються в американських долярах.

ЧЕРЕЗ ГОСБАНК

За дальшими інформациями звертайтеся до Вашого місцевого агента або до

CUNARD LINE
25 Broadway
New York

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

БЕРИ ВСЬО, ЩО В ХАТІ!

Оповідання з життя запорожських збігців.

Свобідно за **Майом.**

(2)

Турок обтирав піт і важко дихав.

— Я, — каже, — вже не годен побільшити ключ до замка в дверях до твого пана, бо вже всі пястри, які мав з собою, впхав у ту велику діру, в котрій лежить ключ.

— Більше не маєш? Скажи мені: чи буйна буде трава, як на суче поле впаде з неба так мало крапель роси?

— У мого пана є міхи золотої роси. Гадаю, що нею покропить тебе, бо твій пан мабуть возьме тебе з собою. Кажу тобі, що мій пан, то пан многих мішків золота.

Бракович лежав на мягкім дивані, але не спав. Чув він ті перехвалки і нахабний торг свого слуги. Ашмат був добрий і вірний слуга, але любив мати більші доходи. Знав, що в землях падишахи хабарі бере кождий, від найнизшого слуги до великого везиря. Отже й Ашмат ішов за приміром усіх. Браткович відчинив обережно двері і став на порозі.

— Спиш, пане? — спитав Ашмат.

— На ногах?... Як можу спати, коли ти не мав де, та перед хатою сваришся, Бог знає з ким. І вмерлий пробудивсь би від того гамору.

— Прийшов слуга якогось дуже багатого Турка і хоче з тобою говорити. Прийшов взяти тебе до недужої... І каже, що я мушу з тобою...

— Нехай прийде сюди!

Турок став перед порогом, схилився до землі, роззувся і поміпно ждав, аж заговорить до нього і покличуть увійти.

— Ходи близше! Чого тобі треба?

— Салем алейкум! Алах нехай буде з тобою, пане, і нехай отворене буде твоє вухо для нефірного прошення найменшого з твоїх слуг.

— Хто ти і що маєш мені сказати?

— Я слуга великого пана Муртази. Велика турбота наповнила його дім і гризе серце його, бо Зулея, корона його серця, пропадає в тінях смерти. Жаден гекім, жаден факір і жаден чарівник не здужав здержати походу її недуги. Та почув мій пан про тебе. Про тебе і про твою славу, та що смерть втікає перед голосом твоїм. Отже вислав мене до тебе просити, щоби ти з його квіткви стрішив росу смерти. Тоді солодка буде тобі його дяка і заясніє диском золота. Його хата над Дунаєм. Човном горі рікою будеш там за годину. Я повезу тебе і привезу назад.

— Іду. Зажди на вулици. За хвилину вийду.

Слуга взяв свої черевики і вийшов. По хвили вийшов Браткович з Ашматом. Татарин ніс невеличку коробку з ліками. Човен, хоч проти води, ішов доволі скоро, бо мав чотирох гребців. Справді за годину причалив до берега.

— Тут! — сказав слуга Муртази, показуючи мур, пару сот кроків від берега. — В салі обведеним сим муром хата мого пана.

Мур був такий високий, що хати не було видко. Від ріки до муру йшов канал, котрий попір мур приводив до середини водну Дунаю. Обійшли квадратове обмурованне бо вхід був із противного боку. Слуга застукав у фіртку в мурі. Крізь дірку глянув вортінник і відчинив. Між муром і хатою був занедбаний сад і цвітник. Темними, низькими сіньми слуга провів їх на подвіре, посеред хати. На середині подвіря був басен (саджавка), до котрого вода приходила з Дунаю згаданим каналом. З подвіря входилося до ріжних кімнат.

Бракович велів Ашматови лишитися на подвіри і пішов за провідником до селямлику (гостинної світлиці). Ціла світлиця була застелена коврами. Під цією задньою стіною, від кута до кута був широкий турецький диван. На дивані сидів Муртаза. Коли його гість увійшов, Турок підвівся, і, як велів звичай, дожидав гостя стоячи. Браткович був у чоботях, котрі ніяк було стягати. Отже пройшов світлицю по дорогоцінних коврах і сів на дивані. Турок сів коло нього.

— Салем алейкум! — привитав Турок гостя протяжним, хриплим голосом.

— Алейкум! — відповів гість.

— Нехай Алах велить рости бальсамови на слідах твоїх стіп, — розпочав Турок. — Нехай мід капає крапдями з кінчиків пальців твоїх, щоби моя душа більше не чула голосу жури серця мого!

— Нехай дасть мир душі твоїй! — відповів Браткович. — Нехай поможе мені знайти отрую, що гризе кість твого щастя.

— Я чув, що ти між гекімами великий знаюка. Де ти вчився? Чи в тих книгах, з котрих сав молоко свого знання, так само стоїть усе, як усе стоїть в корані?

— Між Німцями! Такого треба мені. Я чув, що Німці знають камінь мудрости і абракадабру, котра проганяє смерть...

— Нема каменя мудрости, ані абракадабри.

— Передо мною не потребуєш таїтися. Знаю, що чарівникам не вільно говорити про свою штуку. І я не хочу вимагати її від тебе. Лише поможи мені. Чим виганяєш з людий хоробу? Словами, чи талізманами?

— Ані словами, ані талізманами. Одною медициною.

— Вже ти мені голови не закрутиш. Але маю до тебе довіре. Хоч ти не мослім, твоя рука щаслива, нараз її поблагословив наш пророк. Тиснай-деш хоробу і подужаєш її.

— Приступаймо до діла!

Турок замнявся. Йому не вільно було з чужим мужчиною говорити про свою жінку, а знав, що мусить. Отже став обходити з далека.

— Ти з краю невірних, де не ганьбою говорити про те, що є донькою матери?

— Нам вільно говорити не лише про доньку матери, але й з самою донькою.

— Моєлімови не вільно говорити про свою жінку. Про ваші жінки вільно. Отже буду говорити про жінки в ваших сторонах... Коли у вас жінка занедужала так, що не їсть нічого... в очах чахне...

— Далі! При ріжних недугах не їдять і чахнуть.

— Коли очи померкнуть і лице западеться... Коли, хоч знесилена і зморена безсонницею таки не годна вснути... Коли тільки спеснть годна стояти. Де поводи пересуваючи ногами... Коли дрожить від студени, хоч тепло... Коли кождий шелест тріважить її... Коли не має нікого бажання, нічого не любить, ні ненавидить. Не скаже слова вдоволення, не нарікає. Лише похнюпена зітхає і тужить... Коли не хоче й світла сонця бачити, лише вдень і вночи, понурившися, куняє в кутику...

Турок з тривогою дивився в лице гостя, начеб хотів вичитати з нього: присуд смерти, або надію життя. Браткович уже не сумнівався, що Турок любить недужу гарнюню, дикою любовю східного серця. Здогадувався, що його любка любить кого иншого, та вона в гаремі Туртази проти своєї волі. Щоби допевнитися, тягнув Турка далі за язик.

— Ти ще не все сказав. Говори далі!

— Щож більше сказати?... Буває, що нараз скрикне начеб хто кинджал устромив в її груди. Буває, що її уста без упину повторюють одно слово...

— Яке слово?... Може недуга сменшить її тривогу?

— Чуже імя... Вже Ашмат показувалася на її устах.

— Вже все?

— Все...

— Вона вмре.

Турок сидів хвилю, наче скаменілий. Нараз схопився і глянув на свого гостя таким прошибаючим, огнистим і лютим поглядом, що иншого жах прибив би до землі. Але козак-лікар був не з тих. Також схопився і з глумливою усмішкою глядів Туркови в очі.

— Невіро! Собако! — крикнув Турок. — Ти був моя остання надія. Отже як вона вмре, то й ти не вийдеш відси живий. Поміркуй ще раз і скажи, чи спасеш її життє? Вмре вона, то й ти вмреш!

Турок поклав руку на кинджал (ніж-запоясник) за поясом.

— Муртазо! — відповів Запорожець спокійно, але рішучо. — Я не такий лікар, як инші, що лише сиплять книжки, та варять зілля, пишають масті, мелють порошки. Я козак. Запорожець. Не такі лицарі, як ти, важили на мене і... пішли землю гризти. Мій ніж клав під мої ноги дикі кабани. Мої роки скручували вязи диким бикам. Неодин медвідь почув у послідне в своїм життю гук, як гукнула моя рушниця. Тоже щасте, що твій кинджал щеза поясом. Заки-б ти підвів руку, щоб утопити ніж у моїх грудях, лежав би сам під ногами Запорожця. Знаєш, що таке Запорожець? То не Турок, ані Лях! Я прийшов, щоб, як можна буде, поратувати тебе. Коли ти так приймаш поратівника, то прощавай!

Браткович пустився до дверей.

— Стій! — крикнув Турок. — Або вона подужає, або твоя смерть!

Браткович ішов далі, не озираючися. Вже був на порозі.

— Живий порога не переступиш! — додав Муртаза і вихопив зза пояса кинджал.

Тепер Запорожець озирнувся. В саму пору, бо кинджал вилетів з руки Турка. Запорожець ще встиг відскочити. Кинджалубився в дошку дверей. Запорожець прискочив до Турка, вхопив обіруч за плече, гепнув ним об стіну і назад відступив до дверей. Турок хвилю не годен був підвестися. Лежав непорушно під стіною постогнуючи. Браткович усе ще стояв у дверях. Нарешті Турок заклял і сів.

— Тепер уже будеш знати, — промовив козак, — що таке Запорожець... що то не з Ляхом діло під Цецорою, чи деінде. Тепер ти вже пізнав руку Запорожця. Стрібуй ще раз, то більше не встанеш!

— Не буду трібувати, бо тобі помагає нечиста сила. Ти чарівник, або характерник. Як би не те, то мій кинджал був би прошив тебе. Я ще ніколи не хибив. Хиба ще тоді, коли був дитиною і що лиш учився орудувати збрюєю.

— Як гадаєш, що я чарівник, то ти не повинен був сумніватися, що можу спасти твою Зулею, твою жінку.

— Хто тобі сказав це Імя?

— Твій слуга.

— Невірний не сміє вимовляти імени жінки вірного.

— Я сказав імя лише такої жінки, котра вже завтра може бути небіжкою.

Турок гляну тривожно на козака і схопив голову в руки.

— Чи справді?... І нема ратунку?

— Можна пробувати... Але не можна гаятися.

— Як спасеш її, заплачу чим зажадаєш.

— Може знову кинджалом?

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

З ПОДЯКАННЯ.

Спис одолжаючих від 1-го мая до 1-го червня 1923.

43) З Рейні, Па., від бр. св. Ів. Хрестиця переслав п. Н. Дамелик 3.75
Зложили: Олекса Кобліянський 50 цент.; по 25 цент.: Василь Іван (ант.), Стефан Іван, Л. Хома, Дм. Цісом, Іван Лавренко, Гр. Ярмацький, Мих. Язьвіцький, Іван Грешко, Лука Решетар, Николай Іванців, Лесьо Іванців, Гр. Іванців і Василь Фанчишин.
44) З Пеорія, Ілл., від тов. Укр. Робітників переслав п. В. Бігун 2.75
Зложили: А. Батюк 50 цент.; по 25 цент.: В. Бігун, А. Бігун, А. Пачковський, П. Пачковська, А. Куш, Ф. Нагач, М. Нагач, С. Онишин, А. Бачик.
45) З Бесемі, Н. Дж., від бр. Н. Зачаїв переслав п. І. Живицький 2.75
Зложили: Анна Гладка, Михайло Онишкевич, Петро Михомета, Іван Жижицький, Софія Жижицька, Пелагія Ковальчук, Мих. Пискор, І. Прокопович, П. Ребенська, Іван Зайбель, Ник. Рапак по 25 цент.
46) З Вілмг, В. Ва. від бр. св. Івана Хрестиця переслав п. Мих. Хайло Пушко 3.18
47) З Брукгон, Н. Дж., від бр. св. Василія переслав п. П. Стадник 7.00
Зложили: Павло Стадник 50 цент.; Олекса Никоречій 2.00; Онуфрій Гренцак і Петро Стадник по 1.00.
48) З Лавбурн, Н. Ш., від тов. Зап. Січи переслав п. М. Дацко 6.25
Зложили: Иосиф Сікевич 75 ц.; Мих. Назарчук, Андрій Шварик і Олекса Олійник по 50 цент.; по 25 цент.: Гр. Онишин, Іван Шоколський, Іван Саварн, Мих. Каїмен, Василь Гуменний, Василь Боранок, Адам Сайзер, Семен Мриглуз, Роман Мозель, Іван Щербій, Ізаель Едмак, Петро Яськів, Петро Гердовський, Стефан Батько, Гр. Гуд, Максим Дегера.
49) З Ірі, Па., від бр. св. Петра і Павла переслав п. Микайло Пеленський 2.25
Зложили: по 25 цент.: Николай Гавранік, Мих. Пелепський, Вас. Ковальчук, Василь Юрцин, Гр. Сатиро, Гр. Бегера і Иосиф Вітовський; Іван Пеленський 50 цент.
50) З Нестер, Па., Стефан і Василь Опалінський по 3.00 . . . 6.00
51) З Вентлейт, Па., від бр. св. Михайла переслав п. І. Фарнінк . . 2.25
Зложили: по 25 цент.: Іван Фаринак, Олекса Морозь, Николай Мозоль, Стефан Яворський, Анд. Дуда, Василь Шумілов, Мих. Вихт, Роман Новак, Иосиф Янишкий.
52) З Сент Вальд, Н. Ш., від Тов. Просвіти переслав п. К. Чальків 3.50
Зложили: К. Робовський 50 ц.; по 25 цент.: П. Батцура, К. Іванко, Ал. Кошинський, М. Терпелиевець, І. Брега, С. Чавус, Д. Гнилишин, І. Кріль, П. Мирдяк, С. Магомета, О. Медьцик і І. Порубальо.
53) З Дорейн, О., від бр. св. Андрея переслав п. М. Галянка . . . 2.00
Зложили по 50 цент.: Володимир Карпун, Нелія Карпун, Тетяна Гадинка і Мих. Гадинка.
54) З Скрентон, Па., від бр. св. Николая переслав п. Кирило Волощук 10.25
Зложили: Андрій Молодзинський 2.00; по 1.25: Стефан Калакуха, Стах Куєць і Іван Возній; по 1.00: Кирило Волощук, Іван Гарас, Павло Гуцалюк, Мих. Яремевич; по 25 цент.: Анд. Чомко і Анна Чомко.
55) З Н. С. Питсбурґ, Па., від бр. св. Юрія переслав п. Стефан Дацко 5.25
Зложили по 50 цент.: Ст. Дацко, Петро Повадин, Гриць Сороп, Теодор Сенько, Мих. Феодорів, Мих. Тимонко, М. Мик. Дерепко, Николай Струс, Мих. Лейбик, Ів. Мосур; Николай Мурдаз 25 цент.
56) З Елизабет, Н. Дж., від тов. Зап. Січи переслав п. К. Ількін . . . 9.00
Зложили: Іван Кіценюк 1.25; Теод. Лунік 2.00; по 1.00: Лесьо Бенета і Томко Генета; по 50 ц.: Никола Гавриш, Б. Пшат, Стефан Мотла, Гр. Рудницький, Мик. Ільяш, Кирило Возняк; по 25 цент.: Дмитро Гофир, Іван Кіценюк (мол.), Мих. Гриницяк.
57) З Франкфорд, Па., від бр. св. Иосифа переслав п. Е. Лєськів 10.00
58) З Ню Йорк, Н. Ш., від тов. Зап. Січи переслав п. Ілля Ґ. 9.00
Зложили: Мих. Смолій 1.00; по 50 цент.: Іван Семан, Гр. Мончак, Іван Волощук, Иосиф Деревінка, Николай Добрянський, Феліс Дашкевич; по 25 цент.: Стеф. Малярський, Мих. Голодюк, Василь Чепка, Гр. Стефанишин, Сиґизд Кутка, Д. Ліпський, Стефан Мотла, Гр. Рудницький, Мик. Ільяш, Кирило Возняк; по 25 цент.: Дмитро Гофир, Іван Кіценюк (мол.), Мих. Гриницяк.
59) З Франкфорд, Па., від бр. св. Иосифа переслав п. Н. Мальчук . . . 1.00
Зложили: Мик. Мальчук 25 цент.; Григорій Гриць 75 цент.
60) З Честер, Па., від Січової сотні П. переслав п. І. Перчак . 4.00
Зложили: Осип Нефрик 50 цент.; по 25 цент.: Іван Хомин, Іван Бобяк, Петро Тиман, Мих. Андрій, Василь Гошович, Мих. Курша, Дм. Ґроць, Семен Чебан, Василь Возниченко, Мих. Маєшин (ст.), Гр. Перчак, Василь Кірачок, Стефан Грабовський і Осип Друлик.
61) З Перт, Ньж., від Січової сотні 41 переслав п. Ст. Лабой . . . 1.75
Зложили по 25 цент.: Стефан Лабой, Василь Амарович, Мих. Собко, Іван Кухуляк, Іван Сліса, Іван Гриценко, Антін Гайнанович.
62) З Ліґлейн, Па., від бр. св. Петра і Павла переслав п. Мих. Стецишин 15.75
Зложили по 1.00: Іван Ґерета, Стась Волох, Іван Мельник, Мих. Федусяк, Іван Шимонік, Андрій Мікляк, Петро Войтович; по 75 цент.: Іван Гаухін, Мих. Ровьо; по 50 цент.: Петро Смольницький, Петро Прокопович, Николай Чесновський, Мих. Мєшанин, Ромен Кілько, Іван Костик, Стефан Кріль, Николай Мельник, Юрій Назаренко, Ник. Микула, Іван Гол, Мих. Стецевич і Іван Сродомський; по 25 цент.: Дмитро Наливайко, Мих. Тир, Иосиф Матвин.
63) З Шенадо, Ілл., від бр. Рождества Пр. Дів. переслав п. К. Палюк 15.00
Зложили по 1.25: Іван Іщук і Іван Барадзеєвський; по 1.00: Іван Сворський, Семен Сладник, Василь Шурко і Іван Мітьо; по 75 цент.: Теод. Пелех, Мих. Облочинко, Мих. Пірнік, Андрій Маґаліт; по 50 цент.: Олекса Кленко, Юрій Мітьо, Олекса Банас, Ілько Коропась, Стефан Проць, Григорій Горинь, Григорій Олешко, Петро Лехін і Семен Ментуз; по 25 цент.: Мих. Лютник, Ілько Дибуляк, Андрій Фоца і Петро Горак.
64) З Филаделфії, Па., від бр. св. Георгія переслав М. Зайчук 15.00
Зложили: Василь Ухант і Іван Малина по 1.25; по 1.00: Олекса Шегда, Іван Боросевич, Николай Закарко, Антін Тогачин, Яків Воробель і Николай Пелих; Ів. Ванрик 75 цент.; по 50 цент.: Семко Струмилик, Іван Дешовий, Іван Жмутин, Гр. Гриців, Ник. Наконечний, Іван Арнеґент; по 25 цент.: Семен Курко, Андрій Цупер, Ст. Бомбо, Петро Мокрицький, Яцко Курілко, Николай Біґінський, І. Ф. Кунрад Данилик, Юрко Нечитор, Лев Матвій і Ник. Волос.
65) З Филаделфії, Па., від бр. св. Петра і Павла переслав п. Мих. Ілько Вінтуг 3.75
Зложили: Петро Семкін і Мих. Сивуляк по 1.00; Іван Олійник 75 цент.; Ілько Манькив 50 цент.; Петро Солошинець і Семен Плетенецький по 25 цент.

РАЗОМ $674.08

ПИСАНКУ НА РІДНУ ШКОЛУ від 1-го мая до 31-го мая 1923

Трентон, Н. Дж., від громадян переслав п. Павло Стадник 10.00
Зложили: по 1.00: Іван Морозюк, Лука Заблоцький, Мих. Волошинський, Анна Михальчишин, Петро Стадник, Іван Маслик, Петро Берката, Павло Стадник, Ст. Лещишин; по 50 цент.: Олекса Гринишин і Марія Скірняк.
Россфорд, О., від церкви св. Михайла переслав п. О. Невойда 5.64
Ст. Луїс, Мо., від парафії переслав о. М. Данилович 10.00
Клівленд, О., від 39 сотні Січи переслав п. В. Тритик 22.50
Гемтренк, Мінн., від тов. Згоди переслав п. Андрій Патра 38.80
Аллентаун, Па., Лев Хома 1.00
Дікінет, Па., о. А. Рудакевич . . 5.00
Янстаун, О., Иосиф Фурдас . . . 1.00
Гемтренк, Мінн., від Комітету Обєднання переслав п. А. Патра 24.00
Зложили: Іван Лушишин і Іван Тилінчик по 5.00; Петро Гицюк 3.00; Павло Ґрушишин і Іван Тарата по 2.00; по 1.00: Іван Анґел, Лев Біляк, Павло Войтович, Іван Андрушко, Мих. Миськів і Петро Войтович.
Детройт, Мінн., від парафії переслав о. Л. Добротвор 35.00
Мазчестер, Кентоки., Григорій Ваґнер 2.00
Филаделфія, Па., Тов. Українська Акад. Громада 10.00

РАЗОМ $163.94

French Line

ПОСПІШНА ЗДА НА 12 УКРАЇНИ

La Savoie July 14; Paris June 27
Lafayette June 23; France July 4

Де які дальші інформації голосіться до місцевого агента Французької Лінії або офісу компанії
19 STATE ST., NEW YORK CITY

ВСІ ТІ УКРАЇНЕ

котрі мають своїх рідних збічів в Европі, Клюб будуть ласкаві звернутися по бажані інформації до:

TRAVELERS TRANSFER CO.,
470 West 23rd St., New York, N. Y.
Василь Ґаґанич,
канцілярський конструктор українців

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО В ДОМІ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ.

Завдяки нестомній праці організації Кружка дівочого пласту II. полку ім. Марти Борецької під проводом Нусі Танчаківської відбувся 13. травня ц. р. в домі інвалідів концерт в честь Шевченка з промовою К. Малицької і Нусі Танчаківської та музично-вокальними

МИТТЯ ПОСУДИ ТА КРАСА ЖІНОЧИХ РУК

Пані Вилкер Фрибліц, предсідателька Федерації Жіночих Клюбів в стейті Илинойс, упевнює, що найкращим способом на красу жіночих рук є митте кухонної посуди — лишень що треба знати, як мити. Пані Фрибліц радить вживати слабого мила, а змивати миску доцерва відтак.

БАНДИТСЬКІ НАПАДИ У ЛЬВОВІ.

На площі св. Юра в ночи дня 17. травня невідомі бандити напали на Миколу Корвана і Броніслава Якуба та тяжко поранили їх ударами ножа в живіт і голову. Тогож дня недалеко жовківської рогачки бандити поранили Віктора Райхмана. При цьм. Соніцкій на Ріцарда Левентяля напав „приятель" його жінки і тяжко поранив ножем в лице. Павазиу Серадзку поранив штилетом і „вареннєм".

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Російський уцелілий корабель зловив знову загадкову фіолетову лодку коло Мурманска? Совітський уряд твердить, що ся лодка ловила рибу на українських водах. Чи ви знаєте, що коли курите Мурад, курите 100% чисто турецький тютюн? Турецький тютюн є найдорожший і найліпший тютюн на цілім світі. Курите що Мурад є найкальшлю цигаретною у світі.

МИТИНГИ ВІДБУДЕ УН. СОЮЗА

СПРІНГ ВАЛЕЙ, Н. Й. Тов. Просвіта, вд. 16 повідомляє своїх членів, що вірничний мітинґ відбудеться в суботу, 16. червня о 7. годині вечер в Укр. Н. Домі на Твін Ейвю. Просится усіх членів прибути бо є важні справи до полагодженя а також бо будуть приймати нових членів. Неявившійся член заплатить кару 50 цент., а урядник 1 дол. — С. Магомета, предс.; К. Ільків, секр.

ФОРД СИТІ, ПА. Тов. Запорожська Січ, вд. 63 повідомляє, що вірничний мітинґ відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 17. червня в гали тов. Запор. Січи під ч. 600 6-та Ейвю і 6-та ул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів явитись на мітинґ, бо уряд здасть вірничне справоздання. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Суть важні справи до полагодженя. Також будесь приймати нових членів і дітий до У. Н. Союза безвступного. Користайте з нагоди. Неявившійся член заплатить кару 50 ц., а уряднік 1 дол. — О. Мищишин, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, вд. 370 повідомляє, що мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 17. червня в церковній гали під ч. 9211 Чансей Ейвю. Будесь приймати нових членців і збиранє місячних вкладок. Кожда членця має вирівнати свій довг. Неявившася членця заплатить кару 50 цент., а урядник 25 цент. — Ева Трицкевич, предс.; Анна Дзюрдзевич, секр.

ВИЛКСБЕРИ, ПА. Бр. св. о. Николая, вд. 99, повідомляє всіх своїх членів, що вірничний мітинґ відбудеться зараз по Службі Божій в гали церковній дня 17. червня. Неявившійся член заплатить кару 50 цент., а уряднік 1 дол. — В. Гнатів, пр.; П. Герман, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, вд. 816 повідомляє, що місячний мітинґ відбудеться о годині 7.30 вечером в четвер, 14. червня в гали Вільних Козаків під ч. 102 Ґлідвер ул. Кождий член обовязаний прибути на мітинґ і вирівнати свої вкладки. Також є важні справи до полагодженя. Прибудуть члени, котрі мають до вирівнанє свої дти до У. Н. Союза, як також щоби старались придбати нових членів до товариства і до У. Н. Союза, бо тепер є гарна нагода. Неявившійся член до У. Н. Союза і до нашого товариства до кінця цего місяця. Користайте з нагоди поки час. — Н. Стрілець, предс.; О. Мачинський, секр.

МИЛВОКІ, ВИС. Тов. ім. Ів. Франка, вд. 103 повідомляє, що вірничний мітинґ відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 17. червня (зараз по Службі Божій) в парохіяльній гали. Проситься всіх членів прибути, бо маємо дуже важні справи до полагодженя, а також бо будуть приймати нових членів. Неявившійся член заплатить кару 50 цент., а урядник 1 дол. — Т. Танін, пр.; В. Колодрубець, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, вд. 76 повідомляє, що вірничний мітинґ відбудеться о годині 7.30 вечером в суботу, 16. червня в гали Українського Школи під ч. 53 Бевін ул. На порядку нарад справоздання уряду, контролі і з балю. Неявившіяся член заплатить кару 50 цент., а уряднік 25 цент. — П. Романишин, пр.; О. Ліпсик, секр.

ДІТРОИТ, МИШ. Бр. св. о. Николая, вд. 175 повідомляє, що вірничний мітинґ відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 17. червня в парохіяльній гали при Кліперт Ейвю. На порядку нарад буде фінансове і рекордове справоздане. До бранства будесь приймати членів без вступу. Неявившійся член заплатить кару 1 дол., а уряднік 2.00. — В. Шеремета, предс.; В. Барціц, секр.

НАРИСТАВН, ПА. Бр.-св. Володимира, вд. 105 повідомляє, що вірничний мітинґ відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 17. червня в церковній гали під ч. 9211 Чансей Ейвю. Будесь приймати нових членців і збиранє місячних вкладок. Кожда членця має вирівнати свій довг. Неявившася членця заплатить кару 50 цент., а урядник 25 цент. — Ева Трицкевич, предс.; Анна Дзюрдзевич, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Сестр. Пр. Богородиці, вд. 33 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 17. червня в церковній гали під ч. 9211 Чансей Ейвю. Будесь приймати нових членців і збиранє місячних вкладок. Кожда членця має вирівнати свій довг. Неявившася членця заплатить кару 50 цент., а урядник 25 цент. — Ева Трицкевич, предс.; Анна Дзюрдзевич, секр.

ФАРМИ!

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ

в гарній околиці близько Ню Йорку Нові доми на легкі місячні сплати з руми $1350 — $200 готівкою; 4 руми $1575 — $400 готівкою; 5 руми $1650 — $500 готівкою. Вода, тут є електрика. Школа, церква і ваторо на місці. Пишіть або зайдіть до:

ГРИГОРАК І МЕЦЬКА,
220 E. 6th Street, New York, N. Y.

ФАРМА НА ПРОДАЖ. 48 акрів з добрим подвіддєм, земля добра, 38 акрів засіяно, решта гарний сад і пасовиско, 2 корнищі, добрий дім і инші будинки, худоба, машинерія. Можу продати все разом або лишень фарму. Продаю по причині, що я самотний і тяжко самому обробитися. Голоситися до: N. Bileychuk, Box 71, Carversville, Pa., Buck Co. 35-36

ПО СЛУЧАЮ СТАРОСТИ продається дешево фарма 200 акрів земі, великий дім, веника стодола і другі забудовання, великий сад, ріка, озеро, будівний ліс, 50 голов худоби, 4 коні, 500 курий, гуси, індики, фармерські машини, пів милі до великого міста, за молоко торгують $30 денно. Ми фарм нема інших довго або мерсіяти. Ціна $15,000, готівкою $4000. 33-36
M. PISARKO,
429 E. 5th Street, New York City

ФАРМА 250 АКРІВ, новий дім на 10 кімнат, велика стодола і другі забудовання, 19 голов худоби, 2 коні, 200 курий, сіна, ріка, фармерська машинерія, недалеко міста; школа при фарм. Ціна $6000, готівкою $2000. 33-36
P. OWDY,
194 Avenue A, близько 12-ої улиці,
New York City

ВЕСЕЛА БАНДУРА

Повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців.
ЦІНА 40 ЦЕНТІВ.
Замовлення посилати до:
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

„ЖАЛО"

САТИРИЧНО-ГУМОРИСТИЧНИЙ ЧАСОПИС

виходить у Львові два рази на місяць, 1. і 15.

Передплата виносить в Америці й Канаді 1 доляр річно.

Передплату посилати на адресу:
Porfir Buniak, Lwiw—Lemberg,
East alcia, Skrzynskoho Nr. 103.

Передплату з Америки й Канади та з инших країв посилати в реджістрованих (рекомендованих) листах у золотій валюті.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ зелізниці до заряду дому на фарні, від 30 до 40 акт. Інтересовані звозять голоситися до: Nick Arsenjuk, Box 245, Gridley, Cal. 35-37

ПОШУКУЮ свого брата Трофима Іпполитовича Кравіновського, котрий проживав в Америці послідним разом проживає в Америці, послідним разом або ви сам, прошуся сповістити мене: Іван Ріпка Хата в Холмі, Любельська ч. 30. 34-36

Пошукую у важній справі ТИМКА ЮФИМА (Ступець), село Тиїн, пов. Жовква. Довгий час перебував в Америці. Хтоб о нім знав або він сам нехай голоситься на адресу: Theodore Kulawec, 904 Grant St., Akron, O. 35-36

Пошукую своєї доньки ФРАНЦІШКИ ГАЛУПА, родом з села Прикопин. Синок, стара около 26 літ, в Америці перебуває кілька літ, здається в Brooklyn, N. Y. Хтоб о ній знав або вона сама нехай голоситься до матери Евки Майковну на адресу: Steve Pomekalo, 1613 Elston Ave., Chicago, Ill. 33-38

НА ПРОДАЖ каварня і реставрація по причині слабости в родині. Інтерес вирібленний. Голоситися від числа: 214 Washington St., pir Sussex Street, Jersey City, N. J. 31-36

ХТО З УКРАЇНЦІВ фармерів в Америці або Канаді хоче продати фарму і купити собі в Україні, нехай звернеться зі мною до продажу фарму, 10 морґів поля вкупі і забудовання в повіті Розитін, село Конюшки. Голоситися до: Henri Nowak, 5 Oregon St., Vaux Hall, N. J. 35-36

КОСИ!

На днях отримаємо з Відня коси, з найдешо клепаної і добре гартованої сталі, довгі 32 цалі, вагають поверх фунта, ціна з пересилкою $1.00. Перстень до коси 50 цент. Статський молоток 60 ц. Бабка 60 ц. Брусок 25 ц. Замовлення посилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.

Український Лікар С. КАУФМАН хронічні і внутрені недоги
111 EAST 7th ST., NEW YORK
Приймає від 11. до 2.30 вечер.
Новий офіс в Асторіа, Л. Ай.
468 6th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Приймає від 6.30 до 12. вол.
Telephone: Astoria 2873

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає видачу безплатну порадку.
DR. B. HOHENBERG
506—2nd AVENUE,
межи 17-ою і 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Lexington 4438

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
як кельгу, жолудка, нирок, печінки, мочого і кишечних недуг, висцикленя нервів, ревматизм, острі нервові і кривеці недуги.
Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. а Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

DR. G. BUKKI
58 East 93rd St., New York City
Український лікар 28 літної практики лікує з великою старанностию і з спільно лічить всіх хворих мущин, женщин і дітей. Годині урядові: Від 9-ої рано до 7-ої вечер кождого дня. Неділі і свята до 4-ої пополудни.

ALFRED H. POPPKE, АДВОКАТ
207 Market St., Room 600-602
NEWARK, N. J.
Порада в всіх справах цивільних і бізнесових дарем у вівторки між 6.30 а 9. вечер. Виготовляємо всякі повновласні потрібні та другі грамоти.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
Коли приймає в Юрія
Говорить по українськи.
Лічить зовсім недуги мущин, женщин і дітий.
Найновоспіліші електричні апарати.

Лікарня мешканців українського
ДОКТОРА К. БІЛИКА
при співучасти лікарів спеціялістів, що тривало приймає в краю.
91 ST. MARK'S PLACE
(8-ма улиця, коло 1-ої Ейві)
Урядови годині: від 12. до 2. і від 6. до 8. веч. Телефон: Dry Dock 5143

УКРАЇНСЬКИЙ ХИРОПРАКТОР
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лічить внаслідок рідні залавлені недуги.
Ню Йорк: 335 East 18th Street.
Понеділок, середа, пятниця від 10. рано до 8. вечер. Неділя від 10. до 1.
Брукляк офіс: 583 Bedford Avenue (cor. Keap Street)
Вівторок, четвер, субота від 10. рано до 8. вечер.

Богдан Лепкий.

В ГЛУХІМ КУТІ.

(3)

„І що тут робити, як тут приступити до тата, як би їх успокоїти та переконати?" —думав Михайло і з тими думками заснув.

* * *

Короткі літні ночі. Навіть мена коли розпростувати втомленого тіла. Та за те спиться тоді камяним сном і сон той має якусь незвичайну силу.

Як Михайло встав, то що йно світало. Глянув на небо — нічого. Лиш на заході якісь мраки, як би дими. І вітер звідтам потягає гнилий і теплий, як із печі.

Обійшов Михайло товар і думає, чи йти до хати, чи ні. Ні, не піде. По що дратувати батька? Переконати його, не переконає, лише шкода гнівити Бога.

Взяв сокиру й пішов до моста, що його громада чим скоріше направляла, бо туди мали їхати канони. Поки дійшов, сонце викотилося, велике й ясне та від разу взяло так сильно припікати, як у само полудне.

— Ой, біда! Буде дощ. Коби хоч татуньо не зачинали жати, бо шкода хліба — думав Михайло — та щоб Ганька не йшла, бо ще гірше з нею буде. Вигвалося то таке як конопля, тай хоруе. Най їх Бог хоронить.

Цілий день не йшла йому робота. Думки не давали спокою і на серцю робилося так тяжко, як би на нього стоп'ятий дуб звалився.

З полудня почали виступати хмари та закривали небо, як брудні і мокрі верети. Під вечір почали пускати з себе дощ. Що вітер повіє, то дощ слабне, але йде.

Наповнилася ріка водою, виступили на дорозі калюжі, обмокли дерева, стріхи й люди. Ще до ночі далеко, а вже світа божого не видно, такі всюди брани й пари. Слота.

— Маєте, татуньо, барометер на небі — думав Михайло вертаючи домів. Був змучений і такий обмоклий, що аж пара з нього била. Хотів чим скорше дістатися до теплого й сухого кута.

В своїй улиці здибав молодшого брата. Біг у село.

— А ти куди?

— По оцет до коршми, Ганька на вмірає.

Михайла як би хто ножем шпигнув. І жаль і злість нараз ухопили його серце, як у залізкліщі.

— А що. не казав, не казав? — говорив, вступаючи в хату. Ганька лежала на лаві, бліда, як смерть. Великі, сині очі дивилися жалібно у стелю. На устах була кров.

Мати клячала коло неї, і киваючи головою, приговорювала скрізь сльози:

— Робітнице моя! Дівонько моя! Якже ти мене лишаєш? Казала я, не спішися, казала я, слічни собі, дитино, а ти не послухала в-перед. Згубила тебе твоя скорість, доню!

А батько сидів із люлькою в зубах коло скрині і бурмотів до себе:

— Насілася яка доля на мене, тай годі. Що крок, то вовк, що два, то біда. Ого! Пропав я, як пес на ярмарку!

Коли побачив сина, то втих і голову спустив над саму скриню.

А Михайло лиш ганьчив. Що є, і пішов запрягти коні. Навіть ніхто не знав, що він поїхав по лікаря-ж міста.

* * *

Тимчасом із Ганькою було дуже погано.

Навіть бует, якого випила мало не цілу склянку, не поміг їй, а здавалось ще гірше по блюдив. Стогала могами і з болю так страшно кричала, що сусіди не сонні були спати. Серце, тай серце!

Нема що, чоловіче, — каже Яцихи — йди по Горпину! Горпину, чувану, пяну.

Всьо, кумонько, я лишила, а до вас прибігла — говорила, цілуючи Йцуриа. — Ви в мене перші! Вітіху лишу, пісарихи лишу, а до вас прийду, бо дуже вас люблю! Але принесіть, мої милі, хоч пів кватирки, бо найся пріч каже. так мене в середині ріже, що крий Боже!

Приніс Янко пів кватирки, випила Горпина, закусила чеснуком і цукром та взяла оглядати хору.

коле і в грудях, кажеш спирає

— Коло серця тебе, донечко; і голова так, як би тріснути хотіла — то вроки. Срийна, дівонько, врекла тебе, бодай її всі дідьки навркали, бодай вона долі не знала, відьма погана. Таку ладну дівчину зіпсути, гей, гей, гей!... Нема, чуєте, нічого гіршого як погані очи. Гірша в них їдь сидить як у зміи. Най нас Господь милосерний боронить та заступить від такої біди! — говорила звертаючись до родичів. — Але налийте, прошу вас, іще капку, бо в горлі сухо стало. Розмовляти не годна.

Випила, закусила й далі оглядала.

— То, що ви їй оцту дали, то добре. Оцет від усякої хороби помагає. Тепер ми їй вуглє скинемо і буде, як рукою відняв. З неділі піде ваша донька в поле, а йно уважайте, бо то молоде, дурне і скоре, як молодий кінь".

Подала Яцяха Горпині з миска йову миску, наляла з колодки води і нагорнула з печі червоного вугля. Горпина дмухала на воду, приговорювала до вугля і над миською на віддів махала. Потім жар зсипала до миски.

Защипіла вода і засичало вугля, а Горпина казала, щоби так якісь они шипіли, як будуть у смолі кипіти, та доповідала, щоби так та погана дівоша, що вроки на дівку навела, на сім спід пекла впала, як те вугля на спід миски паде.

На лиси, на бори, за десяті гори, в багно та трісте йди! — кричала, вимахуючи руками та бігаючи докола миски.

Від того вітер робився, гасив лямпу та холодом віяв по лиці Яцка і Яцихи.

— Гу-у! Як страшно! — і хора з безнадійною розпукою дилася на розпрастану відьму та на її чари.

— А що? Не казала? А не казала я? Вроки. Ще й які! О! О! Дивіть, як вугля поспалало. О!...

Потім набрала з миски вугляної води, обмила хорій лице, руки, ноги і казала напитися з поганої, брудної долоні. Потім сама випила, але не воду, а горівку, оперла голову об стіл і захроліла на всю хату. Навіть крик хорої, що потрясав тихими стінами, не міг її збудити.

— Вставай, кумо! — благала Яцяха, стягаючи її з лави. — Ганька вмирає.

Горпина зірвалася і як шалена бігала по хаті. Зачіпала собою об піч, об скриню, бо така була пяна, що не могла вдержатися на ногах.

— Ножа, сорочки, хутше!

Подали їй ніж і здіймили з хорої сорочку.

Горпина стояла посеред хати з ножем у правій руці, з сорочкою в лівій і, хитаючись, як Жид на молитві, мляскала заслиненими губами і щось тарахкотала, чого ніхто не міг зрозуміти і чого, мабуть, сама не розуміла. Потім ніж перепустила через сорочку, зараз його підняла і з розмахом вбила в одвірок.

І ою Пладокрфщ

Потім упала на лаву, оперла голову об спину і в друге захропіла. По хаті, як би хто канонами котив.

Хора на хвилину втихла. Щось лежав на скрині, а Яцяха дивилася на пяну Горпину, як вуть у смолі кипіти, та доповідала, щоби так та погана дівоша, що вроки на дівку навела, чала кричати аби її добили, бо не витримає.

Знов збудили Горпину і вона знову бігала по хаті, як у горячці, а потім казала класти до серця горячі прикладе.

Але й те не помагало, а як коло півночі приїхав лікар, то вже не було кого лічити.

— Як можна, — говорив до родичів, — як можна хорій на серце давати оцет пити та ще хто знає який і класти горячі прикладе? Я казав би ту бабу до кримінальну замкнути, ту пічку!

— Коби знати — відповів Яцко, отак, аби щось сказати, а в душі подумав собі: „Так мало бути, тай кінець!"

* * *

То було в суботу, а в понеділок поховали Ганьку. Людий зійшлося багато, як звичайно, в слоту. Яцко приніс горівки, спекли хліба, зварили пироґів і нарід гостював, як на празнику.

Коло полудня винесли тіло з хати і поклали на віз. За возом ішла Яцяха й голосила: „На кого ти мене покидаєш, робітнице моя, помічнице моя? То я тобі весілячко зготовила, доню, з сирою землею, з темною могилою, з білою березою. Чому ти мені малою дитиною не вмерла, не було би такого великого жалю! Ой, ой, ой!

А дощ падав, а вітер віяв, а дзвони на дзвінниці дзвонили.

Як минали церкву, то зашуміли старі, високі липи, потрясли гілдем зеленим і кинули кілька капель срібної роси на білу труну.

А як переходили по при поле, то кланялося Ганці колосисте збіжже, як добрій робітниці.

Заскрипіли цвинтарні ворота і дружби повели молоду не до престолу, а до гробу.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".